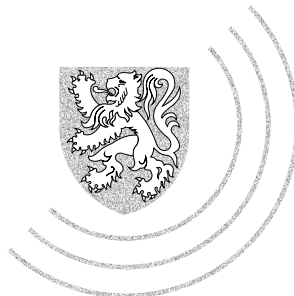

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

9 oktober 1998

BELEIDSBRIEF

Onderwijs

Beleidsprioriteiten 1998-1999

ingediend door de heer Eddy Baldewijns,
Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken

INHOUD

I. Inleiding	3
II. Niveau-overschrijdende aandachtspunten	5
1. Kwaliteitsbewaking	5
1.1. Eindtermen	5
1.2. Inspectie	5
1.3. Onderwijsontwikkeling	6
2. ARGO-decreet	6
3. Lerarenopleiding	7
4. Centra voor leerlingenbegeleiding	7
5. Participatiecultuur	8
6. Leerplichtcontrole	8
7. Kansengelijkheid	9
8. Aansluiting Secundair – Hoger Onderwijs	11
9. Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt	11
9.1. Buitengewoon secundair onderwijs – alternerende beroepsopleiding	11
9.2. Experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan	12
9.3. Modularisering	12
9.4. Werkervaringsplan voor deeltijds leerplichtigen	13
9.5. Onderzoek aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt	13
10. Nieuwe onderwijsmedia	13
11. Levenslang leren	14
12. Brussel, de faciliteiten-, de rand- en de taalgrensgemeenten	14
13. Objectiveerbare verschillen tussen de onderwijsnetten	15
14. Studietoelagen	15
15. Leerlingenvervoer	16
16. Scholeninfrastructuur	16
17. Internaten	16
III. Niveauspecifieke aandachtspunten	17
1. Basisonderwijs	17
2. Secundair onderwijs	18
3. Hoger onderwijs	20
3.1. Universiteiten	21
3.2. Hogescholen	22
4. Volwassenenonderwijs	22
5. Deeltijds kunstonderwijs	23
Bijlagen :	
I. Tijdens het parlementaire jaar 1997-1998 door het Parlement aangenomen resoluties en moties	26
II. Advies van de Vlaamse Onderwijsraad over de beleidsbrief Onderwijs. Beleidsprioriteiten 1998-1999	29

BELEIDSBRIEF 1998-1999

Alvorens in te gaan op de diverse aspecten die inzake onderwijs de komende maanden de agenda van de Vlaamse regering en het Vlaams parlement zullen bepalen, wens ik nadrukkelijk hulde te brengen aan mijn voorganger minister Luc VAN DEN BOSSCHE. Hij is er in belangrijke mate in geslaagd in de diverse onderwijsniveaus en ten aanzien van talrijke niveauoverschrijdende materies dé accenten te leggen die zowel qua organisatie als qua inhoud bepalend zijn voor de toekomst van het Vlaams onderwijs. Eén van de belangrijkste targets van mijn voorganger was ongetwijfeld de kwaliteit van het onderwijs. Ik zal verder aan dit beleid bouwen in de geest zoals die is verrat in de beleidsbrief van 1995 'School maken in Vlaanderen'.

I. Inleiding

In oktober 1995 formuleerde Luc VAN DEN BOSSCHE -voortbouwend op de basisopties voor onderwijs uit het regeerakkoord- in zijn beleidsbrief "School maken in Vlaanderen - een voorwaardenscheppend en integrerend onderwijsbeleid voor de 21ste eeuw" een aanzet tot de discussie over een aantal belangrijke onderwijsontwikkelingen in Vlaanderen. Drie jaar later en bij de aanvang van het laatste jaar van deze legislatuur, kan ik zeggen dat het merendeel van de vooropgezette hervormingen door mijn voorganger gerealiseerd zijn. In het najaar moeten nog een paar plannen worden afgerond, die echter nu reeds zijn uitgeschreven of waarvan de klijtlijnen uitgetekend zijn, zoals het decreet betreffende de aanpassing van het onderwijs voor sociale promotie, het decreet betreffende de inspraak, het decreet tot wijziging van het decreet op de inspectie- en pedagogische begeleidingsdiensten, het decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding en de decretale verankering van een aantal afspraken naar aanleiding van

het plan Dillemans voor de universiteiten. In dat laatste jaar van de legislatuur zal verder worden gewerkt aan de implementatie van de reeds doorgevoerde hervormingen.

De grootste uitdaging voor de toekomst blijft de continue zorg voor kwaliteit en het uitbouwen van een afdoend systeem voor kwaliteitsbewaking. Toch wil ik hier onderstrepen dat kwaliteit in eerste instantie deel uitmaakt van de verantwoordelijkheid van de scholen en van de onderwijsinstellingen. Het is de taak van de scholen, de scholengroepen en de scholengemeenschappen én van de instellingen voor hoger onderwijs om een eigen kwaliteitsbeleid te voeren binnen de bakens voor kwaliteitszorg, die de overheid heeft uitgetekend.

De discussie over kwaliteit beroert niet alleen het Vlaams onderwijsveld, maar staat ook centraal op de agenda van internationale discussies over onderwijs. In internationaal perspectief en naar aanleiding van het Brits en het Oostenrijks voorzitterschap van de Europese Unie wordt veel aandacht besteed aan het uitbouwen en het bewaken van prestatienormen. Vanuit de Vlaamse gemeenschap blijven we in deze discussie geenszins aan de zijlijn staan. Eerder dan de nadruk te leggen op enge prestatienormen dringen we erop aan dat de discussie wordt opengetrokken naar een kwaliteitsvol beleid waarvan zorgverbreding en aandacht voor kansarmen een integraal bestanddeel uitmaken.

II. Niveau-overschrijdende aandachtspunten

1. Kwaliteitsbewaking

1.1. Eindtermen

De eindtermen voor de eerste graad secundair onderwijs moeten vanaf 1 september 1998 in acht genomen worden. De eindtermen van de tweede en derde graad zullen daarop zo naadloos mogelijk moeten aansluiten en kunnen moeilijk los van elkaar worden ontwikkeld. Een ontwerp voor de basisvakken van de tweede graad is sinds juli 1998 klaar en werd voor advies aan de VLOR voorgelegd. Het decreet ter bekrachtiging van deze eindtermen zal via de Vlaamse regering aan het Vlaams Parlement worden voorgelegd. Een ontwerp voor de derde graad zal in december 1998 gefinaliseerd worden. Deze zullen in januari 1999 aan de VLOR voor advies worden voorgelegd. De decretale bekrachtiging zal op die manier tijdig worden ingeleid.

Voor de ontwikkelingsdoelen van het buitengewoon onderwijs type 2 (matig en zwaar mentaal gehandicapte kinderen) is de adviesprocedure afgerond. Ook deze ontwikkelingsdoelen kunnen dus decretaal worden bekrachtigd.

1.2. Inspectie

Het decreet van 1991 gaf de inspectie inhoudelijk een nieuwe wending, meer aangepast aan een eigentijdse benadering van onderwijskwaliteit. Decreet IX heeft de inspectie extra organisatorische impulsen gegeven (functioneringsevaluatie, niveau-overstijgende werking via een inspectieraad).

Deze trend naar een meer dynamische werking zal verder worden uitgebouwd. Een aantal reglementaire vernieuwingen krijgen daarbij voorrang: de invoering van een mandaatsysteem voor de kaderfuncties binnen de inspectie (ambten van inspecteur-coördinator en inspecteur-generaal), het vergroten van de mogelijkheden tot inzetbaarheid d.w.z. het afbouwen van te strakke grenzen tussen de verschillende onderwijsniveaus (basisonderwijs, secundair onderwijs, deeltijds kunstonderwijs, volwassenenonderwijs...) binnen het inspectiekorps, het beter structureren van werkings- en hiërarchische lijnen om de werking vanuit een meer homogene visie op onderwijskwaliteit te optimaliseren. Deze aanpassingen aan de reglementering zullen tegelijk met de decretale verankering van het nieuw concept van kwaliteitsbewaking van het hoger onderwijs worden uitgevoerd (zie verder).

Tegelijkertijd zal de formatie worden herschikt in functie van de nieuwe opdrachten waarmee de inspectie wordt belast. Recent werden tal van nieuwe opdrachten (terecht) doorgeschoven naar de inspectie of werden bestaande procedures uitgebreid: leerplangoedkeuring, beroepscommissie voor nuttige ervaring, toezicht op de erkende nascholing. De recente reorganisatie van de ARGO voorziet eveneens in een nieuwe toezichtsoopdracht. Voor het secundair onderwijs zal het huidige korps worden herschikt volgens de indeling van het onderwijsaanbod in studiegebieden.

Tijdens het schooljaar 1998-1999 zal de toegankelijkheid van de inspectieverslagen – in het bijzonder de verslagen van schooldoorlichtingen – worden vergroot. Meer toegankelijke inspectieverslagen kunnen bovendien een reële bijdrage leveren tot het verhogen van de betrokkenheid van ouders en van andere actoren aan het lokale onderwijsgebeuren

1.3. Onderwijsontwikkeling

Naar aanleiding van een evaluatie van de Dienst voor Onderwijsontwikkeling na zeven jaar werking, zullen de taken van deze dienst duidelijker worden afgebakend. Tegelijk wordt een mandaatsysteem voor de directeur van de DVO ingevoerd en wordt de doorstroming van de adviseurs van de DVO naar de inspectie en vice versa vergroot.

2. ARGO-decreet

In uitvoering van het regeerakkoord werd de structuur van het gemeenschapsonderwijs gewijzigd. Voortbouwend op de conclusies van het doorlichtingsrapport van Ernst & Young werd een politiek akkoord gesloten tussen CVP, SP, AGALEV, VLD en VU. Dit akkoord zet de principes van democratisering, responsabilisering en professionalisering verder door. In uitvoering van dat akkoord werd een nieuwe structuur met de herformulering van de bevoegdheden op verschillende niveaus neergelegd in het bijzonder decreet van 9 juli 1998, dat het bijzonder decreet van 19 december 1988 vervangt.

Het bijzonder decreet over het gemeenschapsonderwijs zal gefaseerd in werking treden in de periode tussen 1 april 1999 en 1 januari 2003. De bepalingen hierover staan in de slotbepalingen van het bijzonder decreet.

Dit decretale tijdschema vormt de basis om de nieuwe structuren te implementeren. Op 1 januari 2000 moet het college van accountants, dat belast is met het financieel toezicht, zijn bevoegdheden opnemen. De verkiezing van de voorlopige algemene vergaderingen moet worden georganiseerd voor 1 januari 2000; de verkiezing van de schoolraden heeft plaats voor 1 april 2001; de kiesprocedure van de Raad moet worden vastgelegd en de verkiezing van de eerste Raad heeft plaats voor 1 januari 2003. Het politiek akkoord zal moeten worden uitgevoerd ten aanzien van de overgangsmaatregelen voor het personeel van de centrale administratie van de ARGO.

Ditzelfde politiek akkoord bevatte tevens een aantal maatregelen die voor het Gemeenschapsonderwijs een autonoom personeelsbeleid mogelijk moeten maken. Zo wordt het statuut van de “supertijdelijke” afgeschaft en vervangen door de regeling dat tijdelijken op 55 jaar een benoeming kunnen krijgen, wordt het eenmalig mutatierecht afgeschaft en wordt het mogelijk ondersteunend personeel om te zetten in en voor alle scholen van de scholengemeenschap.

Vast benoemde directeurs kunnen worden ontlast van hun taak met behoud van hun wedde. Het mandaat van directeur wordt voor alle niveaus ingevoerd.

Het principe van het mandaat en de inzetbaarheid van het ondersteunend personeel wordt ook geïntroduceerd voor de personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs.

Aan deze bijkomende statutaire bepalingen wordt uitvoering gegeven door het ontwerp van decreet houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot een autonoom personeelsbeleid in het onderwijs.

3. Lerarenopleiding en nascholing

Wat de lerarenopleiding betreft, zullen de beroepsprofielen voor de verschillende types leerkrachten -kleuteronderwijzer(es), onderwijzer(es), lera(a)r(es) secundair onderwijs groep 1 (leerkrachten opgeleid om les te geven in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs, in bepaalde opleidingsonderdelen van de derde graad technisch secundair onderwijs en de derde en vierde graad van het beroepssecundair onderwijs) en lera(a)r(es) secundair onderwijs groep 2 (leerkrachten opgeleid om les te geven in de tweede, derde en vierde graad van het secundair onderwijs) decretaal worden vastgelegd. Tegelijkertijd zullen de basiscompetenties die daarvan worden afgeleid bij Besluit van de Vlaamse regering worden uitgevaardigd. De vraaggestuurde nascholing wordt in het schooljaar 1998-1999 verder uitgebouwd. De vroegere aanbodgestuurde navorming wordt eind 1999 volledig stop gezet.

4. Centra voor leerlingenbegeleiding

Op 12 mei 1998 keurde de Vlaamse regering het ontwerp-decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding principieel goed. Na de gebruikelijke advies- en onderhandelingsrondes zal dit ontwerp worden behandeld door het Vlaams Parlement.

Door dit decreet zullen de PMS-centra en de equipes voor medisch schooltoezicht worden geïntegreerd in maximaal een honderdtal centra voor leerlingenbegeleiding. Deze centra werken multidisciplinair en vraaggestuurd, met een belangrijke klemtoon op preventie.

De samenwerking tussen de scholen en deze centra wordt uitgedrukt in een beleidsplan of een beleidscontract, waarin de rechten en plichten van beide partijen expliciet aan bod komen. Ook de rechten en plichten van de centra enerzijds, de leerlingen en hun ouders anderzijds, worden verduidelijkt. De rol van de centra voor leerlingenbegeleiding in het kader van de wettelijke opdracht van de overheid inzake leerplicht(controle) komt eveneens aan bod.

De centra voor leerlingenbegeleiding zullen volgens dit ontwerp-decreet starten op 1 september 2000. Op 1 januari 1999 zal een stuurgroep worden opgericht die de implementatie van het decreet zal voorbereiden. Bij de implementatie zal veel aandacht gaan naar een werkbare overdrachtsregeling voor de personeelsleden van de PMS- en de MST-sectoren. Er wordt gestreefd naar een maximaal behoud van de tewerkstelling op zowel macro- als micro-niveau. Vanaf 1 september 1999 zullen in de PMS-sector een groot aantal gesubsidieerde contractuelen (administratief personeel en interculturele medewerkers) in het organiek kader worden opgenomen.

5. Participatiecultuur

Voor het leerplichtonderwijs worden binnen het departement informatiepunten uitgebouwd met betrekking tot de rechten en plichten en de inspraakmogelijkheden van leerlingen en ouders in het onderwijs. Gelet op de leeftijden van de leerlingenpopulatie zal voor het basisonderwijs de nadruk vooral liggen op het stimuleren van de ouderparticipatie en het informeren van ouders over hun rechten en plichten. Een gids voor ouders met kinderen in het basisonderwijs werd begin september verspreid. Voor het secundair onderwijs zal de aandacht naar leerlingenparticipatie gaan.

Daarnaast zal met sturing vanuit het departement onderwijs een steunpunt worden voorbereid dat projecten rond leerlingenparticipatie voor en met de scholen ondersteunt.

Voor de regeling van de inspraak van de personeelsleden in het onderwijs, rees er een probleem aangaande de bevoegdheidsverdeling tussen het federale en het gemeenschapsniveau. De gemeenschappen waren immers niet bevoegd om een eigen invulling te geven aan de inspraak. Inmiddels, op 2 juli 1998, werd het wetsontwerp tot wijziging van de wet op het syndicaal statuut van 19 december 1974 goedgekeurd in de Kamer. Op voorwaarde dat deze tekst ook door de senaat wordt goedgekeurd, zal de Vlaamse gemeenschap de nodige bevoegdheden bezitten en zullen de nodige schikkingen getroffen moeten worden om de wet te implementeren. Op dat ogenblik zal dan ook het decreet betreffende de inspraak in het onderwijs zijn beslag krijgen.

Daardoor zal het mogelijk worden het overleg en de onderhandelingen met het officieel onderwijs en het gesubsidieerd onderwijs samen te organiseren voor zaken die de Vlaamse regering gemeenschappelijk acht. De schoolbesturen van het officieel onderwijs worden vanaf dan volwaardige partij bij de onderhandelingen. Het lokaal niveau in het officieel onderwijs krijgt onderhandelingsbevoegdheid.

De implementatie omvat voornamelijk de opmaak van een huishoudelijk reglement voor het gemeenschappelijk overleg. De onderwijsactoren (vakbonden, inrichtende machten) zullen hierover geïnformeerd worden. De inspraak wordt georganiseerd enerzijds het basis- en secundair onderwijs, het onderwijs voor sociale promotie en de PMS-centra en anderzijds in het geheel van het hoger onderwijs.

6. Leerplichtcontrole

Tijdens het schooljaar 1997-1998 werd de leerplichtcontrole aan de hand van een vergelijking van de ingeschreven leerlingen met de populatie leerplichtigen op basis van het rijksregister ook voor het basisonderwijs uitgevoerd. Bovendien werden de provincie Vlaams-Brabant en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bij de controle betrokken. Hiermee werd de deelname aan het ganse leerplichtonderwijs voor het eerst op elektronische in plaats van op manuele wijze gecontroleerd.

Op basis van de ervaringen van het voorbije schooljaar dient zich een verdere optimalisering aan. Ten eerste zullen scholen verder worden aangemoedigd om de kwaliteit van de ingestuurde gegevens te verhogen. Hierbij is het van belang dat alle voorzieningen waar leerlingen kunnen voldoen aan de leerplicht worden aangeschreven om de lijst van niet-ingeschreven leerplichtigen maximaal uit te zuiveren vooraleer de gemeenten en in tweede orde de ouders worden aangeschreven. Ten tweede zullen extra inspanningen worden geleverd inzake de gegevensuitwisseling met de Franse Gemeenschap. Een aanzienlijk aantal leerlingen blijkt bij de verdere uitvoering van de procedure toch ingeschreven in een Franstalige school. Het heropstarten van het overleg om te komen tot een samenwerkingsovereenkomst ter vervanging van het eerder afgesloten protocol is noodzakelijk. In dit kader zal ook de deelname van de Brusselse gemeenten aan de procedure, zoals dit nu reeds het geval is voor de Vlaamse gemeenten, worden bekeken. Tenslotte zullen strategieën worden uitgewerkt om de onderwijsdeelname van de groep niet-ingeschreven leerplichtigen die na de controle overblijft, te verbeteren. Dit wordt gekoppeld aan het lopende experiment inzake de controle van de inschrijvingen en het regelmatig schoolbezoek (spijbelproject). Daarom zal bij het opstarten van de controle in het schooljaar 1998-1999 prioritaire aandacht gaan naar de groep leerplichtigen waarvoor noch via de gemeenten, noch via de ouders afdoende informatie werd bekomen over hun niet-inschrijving.

Het spijbelproject – het experiment op de controle van het regelmatig schoolbezoek – werd via onderwijsdecreet IX met 1 jaar, tot het einde van het schooljaar 1998-1999, verlengd. In dit schooljaar zal de werking worden uitgebreid naar kleinere stedelijke regio's. Naast Antwerpen, Brussel, Brugge, Gent, Genk, Hasselt zullen vanaf dit schooljaar Oostende en Dendermonde worden meegenomen.

Op basis van de opgedane ervaringen in het experiment zal een nieuwe regelgeving voor alle Vlaamse secundaire scholen worden voorbereid. In het decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding zijn reeds openingen gemaakt om de rol van de toekomstige centra bij de oplossing van leerplichtproblemen uit te breiden. De leerplichtcontrole moet toelaten de probleemleerlingen tijdig te detecteren om ze in hun schoolloopbaan te begeleiden en de uitval te verminderen. Met de instellingen van Bijzondere Jeugdzorg wordt gewerkt aan een leerplichtregeling voor geplaatste jongeren, die toelaat dat hun schoolloopbaan maximaal gevrijwaard wordt. De samenwerking met de Centra voor Leerlingenbegeleiding is hierin een belangrijk aandachtspunt.

7. Kansengelijkheid

Reeds verscheidene jaren worden in het basisonderwijs een onderwijsvoorrangs- en zorgverbredingsbeleid gevoerd. Vanaf dit schooljaar zullen de extra lestijden in beide programma's worden toegekend voor een periode van twee in plaats van één jaar. Daarmee wordt tegemoet gekomen aan de vraag naar meer continuïteit vanuit het veld. Bovendien werd voor het zorgverbredingsbeleid 100 mio extra vrijgemaakt om meer scholen in staat te stellen een beleid te ontwikkelen ten aanzien van autochtone kansarmen.

Ook in het secundair onderwijs wordt het beleid ten aanzien van migranten en kansarmen voortgezet. De nadruk ligt op het verhogen van de doorstromingskansen van deze jongeren.

Daarom wordt er werk gemaakt van een verbeterde oriëntatie en begeleiding van deze jongeren binnen het onderwijsvoorrrangsbeleid (eerste en tweede graad) en het spijbelproject.

Het onderwijsbeleid ten aanzien van anderstalige nieuwkomers werd op basis van een uitgebreide evaluatie door de inspectie basisonderwijs, de inspectie secundair onderwijs, het steunpunt Nederlands Tweede Taal en het steunpunt Intercultureel Onderwijs bijgestuurd. Zowel kwantitatieve (het aantal te bereiken anderstalige nieuwkomers) als kwalitatieve (een aantal inhoudelijke voorwaarden zoals het voorzien in een individueel traject) wijzigingen werden aangebracht.

Volgend schooljaar zal -vanuit de bestaande projectscholen voor de integratie van zigeunerkinderen in het onderwijs- worden onderzocht in welke mate er een disseminatie kan gebeuren naar een ruimer aantal scholen.

Het non-discriminatiebeleid in het basis- en het secundair onderwijs wordt onverkort voortgezet. De wetenschappelijke evaluatie die startte in 1997 zal dit schooljaar verder worden uitgevoerd. De resultaten worden verwacht in december 1999.

Vanuit onderwijs worden initiatieven gesteund die erop gericht zijn de school als gangmaker voor "community-building" te ondersteunen en concentratiescholen te helpen om opnieuw autochtonen aan te trekken.

Hierin past onder meer het project Vlaggen en Wimpels dat loopt in samenwerking tussen het departement Onderwijs, de Koning Boudewijnstichting, het Centrum voor Amateurs-kunsten en het Steunpunt Intercultureel Onderwijs. Door inschakeling van een kunstenaar wordt getracht de band tussen de school en de buurt te optimaliseren. Volgend schooljaar zal het aantal deelnemende scholen van 12 naar 20 worden verhoogd.

Het minderhedenbeleid in het hoger onderwijs richt zich prioritair op de lerarenopleiding. De doelstelling is meervoudig: verbeteren van instroom en doorstroom van jongeren uit minderheidsgroepen in het hoger onderwijs, de implementatie van onderwijsinhouden en –methodieken uit het minderheden- en kansarmoedebeleid in de lerarenopleiding en de interculturalisatie van de lerarenopleiding. Daartoe zal een project worden voorbereid waarin hogescholen onder bepaalde voorwaarden zullen worden ondersteund om aan deze doelstellingen te werken.

Het beleid rond gelijke kansen voor meisjes (vrouwen) en jongens (mannen) in het onderwijs wordt nu voorbereid en uitgevoerd door het departement onderwijs. Dit jaar zal speciaal aandacht worden besteed aan de mate waarin de eindtermen tweede en derde graad van het secundair onderwijs voldoende roldeurbrekend zijn, meer bepaald op het vlak van de studiekeuzeverruiming en de vaardigheid om verantwoorde studiekeuzes te maken. Daarnaast zal in het kader van het beleid rond meisjes en vrouwen uit kansarme milieus het project rond altemnerend leren in het hoger onderwijs met één cyclus in twee hogescholen worden opgestart. Het project wil autochtone en allochtone vrouwen die reeds een diploma secundair onderwijs bezitten, een altemnerende opleiding in het hoger onderwijs met één cyclus aanbieden, waardoor zij een regulier diploma kunnen behalen en tegelijk werkervaring opdoen in bedrijven. In overleg met de Kamer van Koophandel werd het studiegebied Handelswetenschappen en Bedrijfskunde met opties informatica, accountancy - fiscaliteit en marketing gekozen omdat dit meer kansen op tewerkstelling en mogelijkheden tot loopbaanontwikkeling biedt.

Verdere aandacht zal ook worden besteed aan het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen het gewoon en het buitengewoon onderwijs en van het inclusief onderwijs.

8. Aansluiting Secundair - Hoger Onderwijs

Ondanks herhaalde initiatieven waarbij vooral de begeleiding van de eerstejaarsstudenten van het hoger onderwijs voorop stond, blijkt nog steeds een groot deel van de eerstejaarsstudenten in het hoger onderwijs (ongeveer de helft) te mislukken en tot heroriëntering of bisssen te worden verplicht.

Vanuit het secundair onderwijs, dringen zich tegelijk een versterkte begeleiding van de overgang naar het hoger onderwijs en een grotere flexibiliteit ten aanzien van de derde graad op. Om een adequate keuze te kunnen maken, moeten de leerlingen tijdens hun loopbaan in het secundair onderwijs de nodige kennis, vaardigheden en attitudes ontwikkelen. Een element dat de kwaliteit van het keuzeproces kan verbeteren, is het studiekeuzedossier. Daarin worden alle stappen en motivaties van de keuze door de leerling gebundeld. Desgevallend kan daarin ook informatie worden opgenomen met betrekking tot eigen mogelijkheden en beperkingen. Leerlingen moeten in ieder geval de kans krijgen aanvankelijke studiekeuzes te herzien in functie van hun groeiend inzicht in hun toekomstige studieplannen en -mogelijkheden. Vermits de huidige reglementering daarin niet voorziet, zal worden overwogen om de overstap naar een andere studierichting tot in het laatste jaar van het secundair onderwijs mogelijk te maken.

Deze decretale maatregel moet worden ondersteund door initiatieven op schoolniveau: het individugericht aanpassen van studieprogramma's -waarbij bijvoorbeeld een beroep kan worden gedaan op zelfstudiepakketten- mag niet langer gehinderd worden door strakke organisatorische regels. Dergelijke initiatieven zijn echter slechts haalbaar indien de scholen gestructureerd samenwerken in bijvoorbeeld scholengemeenschappen. In de derde graad zal een nieuwe studiecultuur worden ontwikkeld, die erop gericht is de leerling een groter initiatief toe te kennen bij het organiseren van het onderwijsproces, terwijl de rol van de leerkracht meer begeleidend en ondersteunend zal worden.

Het hoger onderwijs kan meewerken aan het studiekeuzeproces door onder andere duidelijk aan te geven wat van de toekomstige student wordt verwacht. De aanvangsvereisten van het hoger onderwijs moeten op de einddoelen van het secundair onderwijs worden afgestemd. Er zal bovendien worden nagegaan op welke wijze de organisatie van de eerste jaren van het hoger onderwijs het aantal mislukkingen kan beperken. De effecten van het toelatingsexamen voor (tand)artsen zullen in het komende jaar eveneens worden geëvalueerd.

9. Aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

9.1. Buitengewoon secundair onderwijs - alternerende beroepsopleiding

Met het oog op het optimaliseren van de tewerkstellingskansen van BUSO-afgestudeerden van opleidingsvorm 3 zal, met ingang van 1 september 1998 met ondersteuning van het Europees Sociaal Fonds, worden gestart met een systeem van alternerende beroepsopleiding. Op

weekbasis krijgen de leerlingen twee dagen vorming op school en volgen ze drie dagen werkervaring in een bedrijf. Deze opleiding is in principe bedoeld voor leerlingen die het kwalificatiegetuigschrift reeds hebben behaald en zich verder wensen te bekwamen.

Dit systeem zorgt ervoor dat de jongeren met maximale ondersteuning efficiënt worden voorbereid op de arbeidsmarkt en kansen krijgen op sociale integratie.

9.2. Experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan

Het secundair onderwijs met beperkt leerplan voor sommige categorieën jongeren tussen 18 en 25 jaar wordt tijdens het schooljaar 1998-1999 op experimentele basis verder georganiseerd in de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs. Het is de bedoeling in de loop van dat schooljaar deze variant op het deeltijds secundair onderwijs grondig te evalueren. Naar het schooljaar 1999-2000 toe kan een organieke regeling worden uitgewerkt.

De hoofddoelstelling zal evenwel niet veranderen en bestaat erin de jongeren in deze leeftijdsgroep een meer aangepaste beroepskwalificatie bij te brengen om hen meer perspectieven op de arbeidsmarkt te bieden.

9.3. Modularisering

Om het aantal leerlingen te verminderen dat de school op de leeftijd van 18 jaar ongekwalificeerd verlaat en hen mogelijkheden te bieden om later de draad van hun opleiding weer op te nemen, werd het project rond modularisering van een aantal beroepsopleidingen van het beroeps- en technisch secundair onderwijs (voltijds en deeltijds) en het volwassenenonderwijs opgestart.

Tijdens het schooljaar 1998-1999 zal op kruissnelheid worden gewerkt aan het uitbouwen van de belangrijkste modules in de studiegebieden hout, bouw, mechanica, elektriciteit en elektronica, handel en administratie, verzorging en verpleging. Deze modules zullen eind 1998-1999 klaar zijn.

De implementatie in een aantal pilootscholen zal starten op voorwaarde dat een consensus gevonden wordt over de belangrijkste randvoorwaarden om de modularisering enige kans op succes te geven zoals de inzet en bijscholing van het personeel, de omkadering, de relatie tussen de modules, de leerjaren en de graden, de overstapmogelijkheden voor betrokken cursisten.

Het decreet betreffende de aanpassing van het onderwijs voor sociale promotie is volledig afgestemd op het systeem van modularisering, zodat het in de toekomst mogelijk wordt dat modules behaald in het secundair onderwijs later kunnen worden gevaloriseerd in de diplomatrajecten van het volwassenenonderwijs.

Ook in het hoger onderwijs moet de mogelijkheid worden gecreëerd om via modulaire systemen de voortijdige uitval te verminderen en soepeler in te spelen op noden van de arbeidsmarkt en levenslang leren.

9.4. Werkervaringsplan voor deeltijds leerplichtigen

Bij de federale minister van Tewerkstelling en Arbeid werd aangedrongen om de werkervaring van deeltijds leerplichtige jongeren te stimuleren. Het nu voorliggend federale voorstel in dat verband houdt in dat er binnen de wetgeving betreffende het leerlingenwezen voor beroepen uitgeoefend door werknemers in loondienst een kader wordt gecreëerd voor de inrichting van tijdelijke werkervaring voor deeltijds leerplichtigen. Concreet wordt voorgesteld dat de deeltijds leerplichtigen die het derde jaar secundair onderwijs niet met vrucht hebben beëindigd, met een werkervaringsovereenkomst kunnen worden ingeschakeld in een onderneming. Het is de bedoeling dat uitsluitend jongeren in het kader van de trajectbegeleiding via de CDO's en de CDV's worden toegeleid.

9.5. Onderzoek aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt

Binnen het kader van het programma voor beleidsgericht onderzoek nam onderwijs het initiatief om een onderzoek naar de aansluiting onderwijs- arbeidsmarkt op te starten. Via geregeld cross-sectioneel en panelonderzoek zullen de nodige gegevens worden verzameld om een permanente databank op te stellen over de wijze waarop de overgang van school naar werk verloopt.

10. Nieuwe onderwijsmedia

Het stimuleringsbeleid rond de nieuwe onderwijsmedia zal worden voortgezet. Het is belangrijk dat het onderwijs -net zoals de andere sectoren van de samenleving- zijn aandacht richt op de informatie- en communicatietechnologie en op de educatieve meerwaarde daarvan. De educatieve meerwaarde van informatie- en communicatietechnologie (ICT) situeert zich op verschillende vlakken.

In de eerste plaats kan ICT de participatie van de burgers aan de kennismaatschappij in al haar aspecten verbeteren. Leren wordt steeds meer een levenslang en levensbreed proces waarbij het 'leren leren' centraal staat. 'Leren leren' betekent dat men de leerlingen de leerstof niet langer laat van buiten leren, maar dat men hen leert hoe ze die kennis moeten aanboren, via welke kanalen ze er toegang kunnen toe krijgen en hoe ze de aangeboden informatie moeten beoordelen en aanwenden. De leerlingen krijgen een actievere rol in het opbouwen en leren hanteren van hun kennis.

ICT ondersteunt de vraag naar onderwijs op maat, naar meer gedifferentieerde leerwegen en trajecten die de mogelijkheden uitbreiden om uit en opnieuw in het onderwijs te stappen en om verder te bouwen op reeds opgebouwde kennis en ervaringen. Door het gebruik van ICT kunnen de leerprocessen beter worden gedifferentieerd en afgestemd op verschillen in situaties, kansen en mogelijkheden van uiteenlopende doelgroepen.

Op het vlak van de internationalisering en meer algemeen de projectwerking en samenwerking tussen scholen opent de informatie- en communicatietechnologie nieuwe en andere mogelijkheden voor virtuele uitwisselingen.

ICT heeft een informatieve en illustratieve functie die de traditionele leermiddelen kan ondersteunen of aanvullen, maar tegelijk stimuleert ze – via haar multimediale aspect – ook het inzicht in de complementariteit van verschillende media in de cultuurverwerving. Ze illustreert de complementariteit van o.a. woord en beeld en laat toe de effectiviteit van verschillende soorten dragers voor verschillende boodschappen na te gaan.

De aandacht voor de nieuwe onderwijsmedia zal worden gestimuleerd via gerichte informatiecampaagnes, nascholing van leerkrachten, het opzetten van pilootprojecten en het verspreiden van goede praktijkvoorbeelden. Voor het lager en het secundair onderwijs zal het PC/KD-project van de Vlaamse regering worden aangegrepen voor een actieve en gecoördineerde stimulering van de scholen en de leerkrachten. In het hoger onderwijs zal via innovatieprojecten de ontwikkeling van nieuwe interactieve onderwijsmethodes en -technieken worden gestimuleerd. In het volwassenenonderwijs zal het afstandsonderwijs een nieuwe impuls krijgen door de integratie van informatie- en communicatietechnologie.

Het stimuleringsbeleid zal ook verder worden gevoed door de participatie aan internationale projecten inzake multimedia. In het kader van de Europese Unie wordt vanuit het Vlaamse onderwijs actief geparticipeerd aan het European Schoolnet (EUN) en in het kader van de OESO wordt deelgenomen aan een project dat de kwaliteit en de ontwikkeling van educatieve software onderzoekt.

11. Levenslang leren

Onder de noemer van de innovatie past ook een bijzondere aandacht voor het afstandsonderwijs en het levenslang leren. Het is belangrijk daarbij aan te stippen dat levenslang leren niet beperkt blijft tot wat zich na de initiële opleiding situeert, maar betrekking heeft op heel de organisatie van het onderwijs, de opleiding en de vorming. Levenslang leren moet immers steunen op de ontwikkeling van de leren-leren attitude en de ingesteldheid om het leren te zien als een proces dat de hele levensloop omspannt. Levenslang leren veronderstelt ook een organisatie van het leerproces waarvan de modularisering een aanzet zal leveren.

Om adequaat aan de noden van het levenslang leren tegemoet te komen moet het hoger onderwijs nog flexibeler georganiseerd worden. Modularisering en nieuwe onderwijsmedia zullen hierin een belangrijke rol spelen. Het principe van levenslang leren zal ook vertaald moeten worden in klare regels met betrekking tot financiering, sanctionering, kwaliteitseisen, onderwijsorganisatie, het statuut van de student en dergelijke.

12. Brussel, de faciliteiten-, de rand- en de taalgrensgemeenten

Het Beleidsplan Brussel heeft het toekomstige Vlaamse beleid voor de hoofdstad, langsheen zeven sporen uitgetekend. Vanuit het onderwijs wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitbouw van een kwalitatief hoogstaand net aan Nederlandstalige voorzieningen. Een instrument hiertoe zijn de specifieke Brussel-bepalingen die in de regelgeving worden opgenomen en die het Vlaamse beleid een betere vertaling en toepasbaarheid zullen geven in de Brusselse situatie. In de recent aangenomen decreten betreffende het basisonderwijs en het secundair onderwijs werden de bestaande Brussel-bepalingen behouden of versterkt. Hetzelfde zal gebeuren met de ontwerpen van decreet die zich momenteel in de overlegprocedure

bevinden, m.n. het ontwerp-decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding en het ontwerp-decreet betreffende de aanpassing van het onderwijs voor sociale promotie en de vervanging van de wet van 5 maart 1965 op het schriftelijk onderwijs. De vraag naar lessen Nederlands bij laaggeschoolde, anderstalige volwassenen blijft het aanbod overtreffen. Met bijkomende middelen voor het centrum voor basiseducatie “de Brusseleer “ zal aan deze problematiek worden tegemoet gekomen.

Naast de aandacht voor de opname van specifieke bepalingen in decreten en besluiten, moet ook de concrete realisatie ervan in het veld worden opgevolgd. In dit verband zal verder worden nagegaan op welke wijze de extra middelen voor het Brusselse basisonderwijs nog doelgerichter kunnen worden aangewend in functie van de groeiende taal- en culturele heterogeniteit waarmee deze scholen te maken hebben. Een tweede belangrijke uitdaging vormt de realisatie van de scholengemeenschappen op secundair niveau. Deze scholengemeenschappen moeten kansen bieden tot overleg en samenwerking tussen de Brusselse secundaire scholen. Het is absoluut noodzakelijk dat het Brusselse onderwijsveld meer gaat samenwerken en een strategisch plan opstelt voor het uitbouwen van een rationeel, op de lokale situatie afgestemd aanbod. Een meer gepast en evenwichtig aanbod van onderwijsvormen en studierichtingen kan tevens de doorstroming van leerlingen van het Nederlandstalig basisonderwijs naar het Nederlandstalig secundair onderwijs bevorderen en de neerwaartse trend in het aantal scholen en leerlingen ombuigen.

Wat de faciliteitengemeenten betreft, zal de regering verder overleg plegen met de Franse Gemeenschapsregering teneinde te komen tot werkbare afspraken ten aanzien van de Franstalige basisscholen aldaar. Voor zover een gemeenschappelijk standpunt kan worden gevonden, zal de federale regering desgevallend worden gevraagd de taalwet aan te passen om de gemaakte afspraken uitvoerbaar te maken. Parallel met dit overleg zal blijvend worden gewaakt over de toepassing van de bestaande taalwetgeving.

De scholen in de rand- en taalgrensgemeenten die geconfronteerd worden met een doelgroep anderstaligen zullen daarvoor verder ondersteuning krijgen.

13. Objectiveerbare verschillen tussen de onderwijsnetten

Zoals uitdrukkelijk gesteld bij het Tivoli-akkoord zal de discussie omtrent de niet-objectiveerbare verschillen op een wetenschappelijke wijze worden gevoerd. Daarom zal opdracht worden gegeven om een wetenschappelijk onderzoek uit te voeren naar deze verschillen.

14. Studietoelagen

Voor de schooljaren 1995-1996 en 1996-1997 werden de studietoelagen voor het hoger onderwijs geïndexeerd. Op de aanvragen voor het academiejaar 1998-1999 zal het recent goedgekeurd uitvoeringsbesluit op de automatische indexering van de toelagebedragen en het optrekken van de minimumgrenzen voor het hoger onderwijs met 10 % worden geïmplementeerd, waarbij o.a. wordt gerealiseerd dat meer minder-gegoeden een volledige studietoelage kunnen verkrijgen.

Om tegemoet te komen aan het inkomensverlies dat een gezin kan ondergaan tengevolge van het geheel of gedeeltelijk verlies van hoofdbetrekking, zal -vanaf het schooljaar 1998-1999- frequenter het vermoedelijke inkomen van het aanvraagjaar worden gebruikt om de studietoelage te berekenen in plaats van -zoals tot nog toe gebruikelijk was- het inkomen van twee jaar voor de aanvraag.

15. Leerlingenvervoer

Het leerlingenvervoer voor het buitengewoon onderwijs zal vanaf 1 september 1998 overal op dezelfde wijze worden georganiseerd. Aandachtspunten hierbij zijn: een betere en rationelere organisatie, kwaliteit van het vervoer (via controles ter plaatse en het terugdringen van de tijdsduur van bepaalde ritten) en de kwaliteit van de busbegeleiding (nascholing).

16. Scholeninfrastructuur

In uitvoering van het Tivoli-akkoord zullen de daarin bepaalde bijkomende financiële middelen vanaf 1999 structureel worden toegekend aan het basisonderwijs. Deze middelen (800 mio op jaarbasis) zullen worden toegevoegd aan de werkingsmiddelen van elke individuele school om (deels) een einde te maken aan de negatieve investeringsomgeving van waaruit het basisonderwijs dient te opereren. Deze middelen dienen te worden besteed aan onderhoud van scholeninfrastructuur en een rationeel energieverbruik.

17. Internaten

Conform het regeerakkoord zal een regeling worden uitgewerkt om de leefbaarheid van de internaten te verbeteren rekening houdend met de financiële draagkracht van de ouders.

III. Niveauspecifieke aandachtspunten

1. Basisonderwijs

Het decreet basisonderwijs werd op 25 februari 1997 door de Vlaamse regering bekrachtigd en is in werking getreden op 1 september 1997. De derde en laatste fase van de implementatie van dat decreet wordt nu opgestart. Een laatste reeks uitvoeringsbesluiten zal in de loop van het schooljaar 1998-1999 worden uitgewerkt en na onderhandelingen en advies van de Raad van State definitief beslag krijgen. De resterende uitvoeringsbesluiten hebben vooral betrekking op het buitengewoon onderwijs (geïntegreerd onderwijs, speciale onderwijsleermiddelen, inschrijvingsverslag buitengewoon onderwijs, vrijstellingen voor gehandicapten in het gewoon basisonderwijs).

Algemeen werd vastgesteld dat het basisonderwijs over onvoldoende werkingsmiddelen beschikte om een kwalitatief onderwijsaanbod te garanderen. Ook internationaal vergelijkend onderzoek bevestigde dit. In alle fracties van het Vlaams parlement groeide er een consensus om deze problematiek op een billijke wijze op te lossen.

De Vlaamse regering heeft gemeend dat deze eisen gegrond waren. Het Tivoli-akkoord van eind 1997 voorziet daarom in een forse middeleninjectie, meer bepaald in een gefaseerde verhoging van de middelen met 3.1 mia tussen 1998 en 2006. Deze middelen worden verdeeld over de verschillende netten/scholen op basis van hun aandeel in de leerlingen. Het is de bedoeling om in 2007 voor het globale werkingsbudget uiteindelijk een verhouding van 100 in het gemeenschapsonderwijs tegenover 76 in het gesubsidieerd onderwijs te bereiken.

Deze nieuwe middelen zijn bestemd om enerzijds de werkingsmiddelen substantieel te verhogen met 2.3 mia. De scholen kunnen deze middelen autonoom besteden. Zij kunnen ze ondermeer aanwenden voor de versterking van hun administratieve ondersteuning. Anderzijds wordt 800 mio voorzien voor investeringsuitgaven, meer bepaald voor een rationeel energiegebruik en voor groot onderhoud (zie hiervoor).

Uit het onderzoek naar de administratieve belasting van de directies in het basisonderwijs zullen conclusies getrokken worden op verschillende vlakken. Er zal worden gestreefd naar een zo groot mogelijke eenvoud van de in te vullen formulieren en documenten. Met de verschillende diensten binnen het departement, met de inspectie, de vakbonden, de koepels en de ARGO zullen gesprekken worden gevoerd om een rationalisatie van de opvragingen door de verschillende instanties door te voeren. Daarnaast zal extra aandacht worden besteed aan de nascholing die directies nodig hebben in hun veeleisende job.

Tijdens het schooljaar 1998-1999 zal bijzonder aandacht worden besteed aan de beleidsevaluatie. De grote vernieuwingen die de laatste jaren in het basisonderwijs werden geïntroduceerd, zullen stuk voor stuk worden onderzocht op hun effecten voor de leerlingen, de scholen, de personeelsleden en de ouders. Dit geldt in de eerste plaats voor het onderwijs aan huis, de beleidsondersteuning van de directies, de controle op de leerplicht, de vrijwillige fusies en de schoolveranderingen. Maar ook andere aspecten van de nieuwe regelgeving zullen geleidelijk bij de evaluatie worden betrokken. Die beleidsevaluatie zal zowel intern als extern gebeuren. Dat betekent dat de scholen en de ouders de kans zullen krijgen om hun mening over en hun ervaringen met de vernieuwingen mee te delen en dat ook de ervaringen binnen het

departement in ruime mate aan bod zullen komen. Waar nodig zal de beleidsevaluatie aanleiding geven tot het bijsturen van de regelgeving.

Wat het buitengewoon basisonderwijs betreft, zal verder gereflecteerd worden over het inclusief onderwijs en zullen alle maatregelen die voor het buitengewoon onderwijs genomen worden in het licht van een mogelijke evolutie naar inclusief onderwijs bekeken worden.

In september 1998 zal de procedure worden opgestart om de voorwaarden vast te leggen waaraan basisscholen moeten voldoen om recht te hebben op leerlingenvervoer als sociaal voordeel.

2. Secundair onderwijs

Het decreet secundair onderwijs werd op 14 juli 1998 door de Vlaamse regering bekrachtigd en is in werking getreden op 1 september 1998.

Op organisatorisch-onderwijskundig vlak is de vorming van scholengemeenschappen een centrale realisatie van dat decreet. De krijtlijnen van de scholengemeenschappen zijn in de decretale teksten uitgeschreven. Het is nu aan de inrichtende machten om -samen met de directies en in overleg met het personeel- de scholengemeenschappen concreet gestalte te geven. Zij zullen het onderwijsaanbod zodanig moeten organiseren dat elke leerling in zijn onderwijszone optimaal kan worden georiënteerd in het studiegebied en in de studierichting van zijn keuze.

De overheid zal bij de vorming van de scholengemeenschappen een belangrijke rol spelen door het decreet duidelijk te communiceren aan alle betrokken partners. Zij zal de concrete realisaties ondersteunen en de rechtszekerheid van de scholen en van de personeelsleden maximaal garanderen. Zij zal erover waken dat de pedagogische diversiteit in het onderwijslandschap bewaard blijft.

In afwachting van een wetenschappelijke studie van de objectiveerbare verschillen tussen de onderwijsnetten worden de werkingsmiddelen voor het gesubsidieerd secundair onderwijs vanaf 1999 geleidelijk verhoogd. In 2007 moet een 100/76-verhouding gerealiseerd zijn. Deze substantiële verhoging van de werkingsmiddelen is een stimulans voor een efficiënte aanwending van de middelen en zal ongetwijfeld kwaliteitsverhogend werken in alle netten.

Het vroegere opvoedend, hulp- en administratief personeel wordt op termijn en op het ritme van de natuurlijke afvloeiing in absolute aantallen verminderd. Deze numerieke inkringing van het personeel is verantwoord ondermeer omdat de invoering van het elektronisch personeels- en schooldossier vanaf 1 september 1999 voor alle secundaire scholen een productiviteitswinst zal opleveren.

Voor de nieuwe categorie ondersteunend personeel geeft het uitgewerkte lineaire puntensysteem de scholen de kans om een modern personeelsbeleid te voeren. Het aantal personeelsleden ligt daardoor immers niet langer vast in normen, maar kan soepel ingevuld worden afhankelijk van de behoeften. Voor de kleine scholen van het net in de fusiegemeente wordt een minimum omkadering ondersteunend personeel gewaarborgd.

De scholen krijgen ook de kans om personeelsleden met een universitair diploma of een diploma van het hoger onderwijs met twee cycli aan te werven. Deze hoger gekwalificeerde personeelsleden kunnen het schoolmanagement versterken.

Voor de leerlingenbegeleiding kunnen specialisten zoals maatschappelijk werkers worden aangetrokken. Scholen met een eerste leerjaar B, met een beroepsvoorbereidend leerjaar en/of met beroepssecundair onderwijs krijgen een extra omkadering per leerling. Dit betekent extra aandacht en ondersteuning voor die leerlingen die daaraan het meest behoefte hebben.

Het decreet secundair onderwijs wil een modern personeelsbeleid mogelijk maken dat drie elementen omvat: de invoering van functiebeschrijvingen met daarop aansluitend de evaluatie en het mandaat voor de directeur.

Het proces van functiebeschrijvingen wordt in het secundair onderwijs geleidelijk ingevoerd. Op die wijze kan het worden uitgetest zodat eventuele zwakheden vroegtijdig worden opgespoord en verbeterd. Deze geleidelijke invoering zal het voorwerp zijn van een convenant dat de overheid met de ARGO, de onderwijskoepels en de vakorganisaties zal sluiten.

Het proces van evaluatie sluit nauw aan bij het proces van functiebeschrijvingen. De decretale verankering van de evaluatie zal in het schooljaar 1998-1999 worden aangevuld met de uitwerking van alle procedures voor en implicaties van de evaluatie. Er zullen daarrond besprekingen tussen de overheid, de ARGO, de onderwijskoepels en de vakorganisaties worden gevoerd.

Een grote vernieuwing in het secundair onderwijs wordt het mandaat van directeur. De directeur is - als onderwijsprofessional - de centrale figuur in de school. Hij is de trekker van de pedagogische missie van de school, hij creëert de noodzakelijke leer- en schoolomgeving en begeleidt en inspireert de leden van het schoolteam. De directeur moet bijgevolg in de meest optimale omstandigheden zijn taak kunnen vervullen. De overheid zal de implementatie van het mandaatsysteem voorbereiden en uitwerken, zodat het vanaf 1 september 1999 kan worden geïntroduceerd.

De verdere implementatie van het decreet secundair onderwijs bestaat uit een reeks uitvoeringsbesluiten waarbij o.a. de administratieve en geldelijke toestand van het ondersteunend personeel wordt geregeld, de reglementering over terbeschikkingstelling en reffectatie grondig wordt herbekeken en de bekwaamheidsbewijzen voor leerkrachten in het secundair onderwijs worden vereenvoudigd.

Voor het overige zal -naar analogie van het gewoon secundair onderwijs- worden gestreefd naar verdere deregulering en actualisering van het BUSO, steeds met inachtnaam van de specifieke kenmerken van de betrokken leerlingengroep en met behoud van de verworvenheden van deze onderwijsvorm.

De voorbije jaren zijn in diverse sectoren convenants gesloten tussen de onderwijsoverheid, de onderwijsverstrekkers en de beroepsfederaties, ondermeer in de sectoren kunststoffen, diamant, industriële koeltechnieken, horeca, bouw, multimediatechnieken, maritieme opleidingen en transport, t.w. de vrachtwagenconvenant.

In dezelfde traditie werd op 25 maart 1998 het topsportconvenant ondertekend in het Vlaams Parlement waarbij twee topsportstudierichtingen werden opgericht, één in het ASO Wetenschappen-Topsport en één in het TSO, namelijk Topsport.

Per 1 september 1998 werden een aantal topsportscholen opgericht, waarin jonge door de sportfederaties geselecteerde topsporters het volgen van het secundair onderwijs- algemene vorming en topsportopleiding- combineren met een reeks faciliteiten om aan trainingen en binnen- en buitenlandse manifestaties te kunnen deelnemen. In beide studierichtingen worden 12 uur voorbehouden voor trainingen en dergelijke onder verantwoordelijkheid van de federaties. In het schooljaar 1998-1999 zullen de betrokken studierichtingen volop worden geïmplementeerd.

Andere onderwijsconvenants zijn in voorbereiding : textiel, jonge musici, ballet en toerisme. Steeds blijft het opzet dat door een inbreng vanuit de bedrijfs-, culturele- of sportwereld een toegevoegde waarde wordt gecreëerd bij de pedagogische en organisatorische concipiëring van de betrokken specifieke studierichtingen.

3. Hoger onderwijs

Het uitbouwen van een degelijke kwaliteitszorg blijft één van de grote uitdagingen. De rol van de overheid bestaat hoofdzakelijk uit een meta-evaluatie, nl. de evaluatie van de kwaliteitszorg die de instellingen organiseren. Voor de opleidingen van academisch niveau en de academische opleidingen is deze benaderingswijze onmiddellijk volledig van kracht. Voor de opleidingen van één cyclus wordt voorzien in een geleidelijke overgang. De reeks doorlichtingen die nu aan de gang zijn, worden afgerond. Daarna zal de overheid tijdens een overgangsperiode nog mee participeren in het organiseren van visitaties. Vanaf 2004 zal de overheid ook voor de opleidingen van één cyclus haar aandacht toespitsen op de meta-evaluatie van de kwaliteitszorg die de hogescholen en de universiteiten autonoom organiseren.

De Auditcommissie Kwaliteitszorg heeft vastgesteld dat het systeem van externe visitaties in het kader van de VLIR behoorlijk werkt. De commissie stelde evenwel vast dat kwaliteitscultuur en -bewustzijn bevorderd kunnen worden door aan de conclusies en aanbevelingen meer openbare aandacht te besteden. Verder constateerde de commissie dat de tweede orde kwaliteitszorg (het nadenken over kwaliteitszorgsystemen gericht op een verandering en vernieuwing en niet op de optimalisatie van het bestaande), de externe toetsing aan buitenlandse voorbeelden (benchmarking) en de interne reflectie leidend tot een lange termijnvisie nog niet ten volle ontwikkeld zijn. Twee ontwikkelingen zijn van cruciaal belang: de ontwikkeling van het stelsel van externe visitaties om bureaucratisering ervan te voorkomen en de ontwikkeling van het concept 'kwaliteit'.

Onbetwistbaar blijft de interne kwaliteitszorg de primaire verantwoordelijkheid van elke universiteit of hogeschool. Elke universiteit of hogeschool is zelf, in samenwerking met andere instellingen, verantwoordelijk voor de externe kwaliteit van haar onderwijs. De beoordeling moet transparanter worden en de kwaliteit toetsen aan de hand van een aantal vooraf bepaalde aspecten en dimensies. Ook de beoordeling van het met het onderwijs verweven onderzoek moet bij de onderwijsvisitatie worden betrokken. Instellingen en overheid zullen meer aandacht

besteden aan de opvolging van de visitaties. De universiteits- of hogeschoolbesturen moeten aangeven hoe zij met de bevindingen van de externe visitatie zullen omgaan en welke maatregelen zij zullen nemen om aan vastgestelde tekortkomingen te remediëren. In het jaarverslag moeten de besturen hierover uitgebreid rapporteren, alsook over de effecten die zij met deze maatregelen bereiken.

Via begrotingen, jaarrekeningen, jaarverslagen, visitatieverslagen en dergelijke leggen de instellingen publieke verantwoording af over het gevoerde beleid en beheer. De overheid zal op basis van de analyse van deze stukken indicatoren voor haar beleidsevaluatie opmaken en daarover jaarlijks rapporteren. Daarnaast zal de databank tertiair onderwijs verder worden ontwikkeld, waardoor een geïnformatiseerd studentenvolgsysteem wordt geïnstalleerd.

De beleidsinspanningen inzake de innovatie van het hoger onderwijs zullen worden geïntensiveerd. Er is daarvoor niet alleen behoefte aan extra budgettaire middelen, maar ook aan disseminatie van de verworven kennis en ervaringen.

3.1. Universiteiten

In het kader van de optimalisering van het aanbod zullen de afspraken naar aanleiding van het eerste voortgangsrapport van prof. Dillemans worden vertaald in concrete maatregelen en acties. De kleine onderbezette opleidingen zullen worden afgebouwd, gemeenschappelijke eerste studiejaren als onderdeel van de eerste cyclus van verwante opleidingen (o.m. de studiegebieden wetenschappen, politieke en sociale wetenschappen, pedagogische wetenschappen en economische en toegepaste economische wetenschappen) zullen worden georganiseerd, de twee faculteiten economie van de Universiteit Antwerpen zullen geleidelijk worden samengesmolten.

In Europa wordt nagedacht over een duidelijker vormgeving van de verschillende cycli in de universitaire opleiding, over een grotere gelijkvormigheid met de belangrijke internationale stelsels van hoger onderwijs en over de ontwikkeling van een 'graduate'-cultuur. Intussen hebben de ministers van onderwijs van Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Duitsland en Italië een gezamenlijke verklaring ondertekend inzake de harmonisatie van de structuur van de hoger onderwijssystemen. Het spreekt vanzelf dat ook de Vlaamse gemeenschap een bijdrage tot deze internationale discussie zal leveren.

Binnen professionele organisaties als de universiteiten moeten de onderwijs- én de onderzoeksprestaties van het academisch personeel beoordeeld worden. De universiteiten zullen moeten ruimte maken voor een professionalisering van het docentenkorps op het vlak van het onderwijs- en leerproces en het ontwikkelen van nieuwe interactieve leermethoden. De ontwikkeling van studie- en leermateriaal wordt meer en meer een zaak van een team van vakdocenten, onderwijsdeskundigen en informatie- en communicatietechnologen. Universiteiten moeten derhalve goede onderwijsprestaties even hoog waarderen als onderzoeksprestaties.

De universiteitsbesturen zullen daartoe de nodige regels moeten vastleggen. Het is de bedoeling dat de overheid in dat kader een aanzet levert voor een prestatiebeloning.

De bekostigingssystematiek van de universiteiten is nog grotendeels gebaseerd op de historische kostprijzen en de wegingscoëfficiënten van de opleidingen zoals deze werden

vastgelegd in 1971. Deze weging voldoet wellicht niet meer aan de echte kostprijsverschillen en de universiteiten met veel alfa-opleidingen worden hierdoor benadeeld. Vooral de ontwikkeling van studie- en leermateriaal weegt zwaarder door dan in 1971. De berekening van deze kostprijsverschillen zal worden opgedragen aan een commissie, die daarover een wetenschappelijk onderbouwd rapport zal opstellen.

3.2. Hogescholen

Het hogescholendecreet werd sinds zijn bekrachtiging op een aantal aspecten bijgestuurd. Bijna alle uitvoeringsbesluiten werden inmiddels genomen. Enkele besluiten van de Vlaamse regering betreffende personeelszaken bevinden zich in een finaal stadium.

Het financiële luik van de herstructurering werd vlot geïmplementeerd. Er werd een grootscheepse opschoningsoperatie van de personeelsdossiers en een controle van de concordantie van het hogescholenpersoneel gerealiseerd. Voor de sociale toelagen wordt opnieuw een initiatief genomen. In de begroting 1999 worden zij opgetrokken tot 4.500 BF per student.

Het decreet betreffende de hogere zeevaartschool en het decreet betreffende de kinesithérapie vereisen nog enkele uitvoeringsbesluiten, maar deze zijn reeds in voorbereiding. Het beëindigen van het wetgevend werk met betrekking tot de noodzakelijke uitvoeringsbesluiten sluit slechts een eerste fase van de vernieuwing af. De overheid zal zich nu met versterkte aandacht richten op de meer inhoudelijke aspecten. De regelgeving zal verder worden bijgestuurd, niet alleen om ervoor te zorgen dat de uitgangsprincipes van het hogescholendecreet in de praktijk optimaal worden gerealiseerd en blijven, maar vooral om nog beter in te spelen op evoluties en noden inzake kwaliteit, innovatie, flexibele leertrajecten, levenslang leren, open hoger onderwijs, aansluiting op de arbeidsmarkt...

Net zoals bij de universiteiten, wordt een bijzonder commissaris aangesteld om de optimalisering van het hogescholenaanbod te onderzoeken. In deze context moet de nieuwe tendens van de universitaire curricula nauwlettend worden gevolgd. Vooral voor de hogescholenopleidingen van academisch niveau kan dit van belang zijn. Bij een grotere gelijkvormigheid van de internationale stelsels van hoger onderwijs, mogen deze twee-cycli-opleidingen niet uit de boot vallen. De problematiek van het hoger kunstonderwijs blijft zich stellen. Terzake zal worden gezocht naar een beperkt aantal bijstellingen, die de eigenheid van dit soort van onderwijs zullen waarborgen.

4. Volwassenenonderwijs

Het onderwijs voor sociale promotie is één der belangrijkste instrumenten voor volwassenenonderwijs waarover de Vlaamse gemeenschap beschikt. Reeds lang wordt gesteld dat de mogelijkheden van dit onderwijs veel beter aangewend kunnen worden indien er hiervoor een eigentijdse regelgeving zou bestaan.

Op korte termijn zal aan het Vlaams Parlement een ontwerp van decreet worden voorgelegd dat het volwassenenonderwijs een nieuwe impuls moet geven. Dit decreet zal in een kaderregelgeving voorzien die het volwassenenonderwijs in staat moet stellen zich te

positioneren tussen en tegenover de andere vormings- en opleidingsstelsels en de scholen mogelijkheden moet geven een soepel en aangepast onderwijsaanbod te realiseren.

Dit ontwerp-decreet werd door de Vlaamse regering reeds principieel goedgekeurd en zal nog voor nieuwjaar aan het Parlement ter goedkeuring voorgelegd worden. Het is de bedoeling dat het goedgekeurde decreet vanaf 1 september 1999 in werking zou treden. Daarom zullen de uitvoeringsbesluiten eveneens zeer snel worden uitgewerkt en aan de regering voorgelegd.

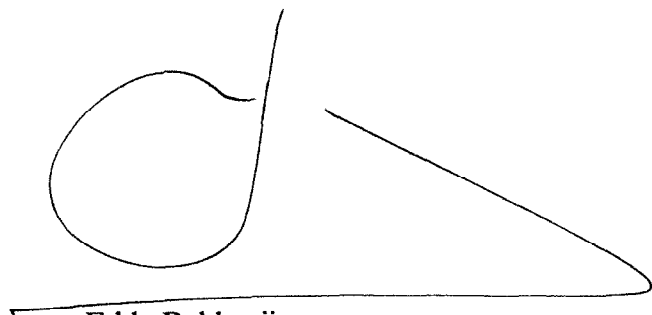
In het ontwerp-decreet wordt ook het afstandsonderwijs gemoderniseerd. De regelgeving wordt aangepast aan de eigentijdse terminologie, methoden en inzichten. De informatie- en communicatietechnologie laat meer dan ooit toe onderwijs in te richten dat onafhankelijk niet alleen van tijd en plaats maar ook van school of leraar gevolgd kan worden. Het is belangrijk de mogelijkheden van dit onderwijs volledig te gebruiken, temeer daar de kostprijs van dit onderwijs relatief laag is. Gedragen door de decretale vernieuwing zal het aanbod kwalitatief en vormelijk volledig herzien worden, zodat de aantrekkingskracht sterk zal verhogen.

De **basiseducatie** is vanuit emancipatorisch standpunt bijzonder belangrijk. De middelen voor deze nieuwe onderwijsvorm zijn de laatste jaren trouwens sterk toegenomen. Toch is het nodig te waken over de efficiëntie en de effectiviteit van de inspanningen die geleverd worden en eventuele lacunes op te sporen. Daarom is de basiseducatie thans het voorwerp van een doelmatigheidsanalyse. Vanaf volgend jaar zal de begroting voor de basiseducatie volgens de principes van de prestatiebegroting worden opgesteld.

5. Deeltijds kunstonderwijs

Het groot aantal programmatie-aanvragen leert dat er in de Vlaamse gemeenschap op het vlak van het deeltijds kunstonderwijs nog een aantal verwachtingen leven. De grote uitdaging is het geheel financieel beheersbaar te houden en een volwaardig onderwijstraject aan te bieden.

Het lijkt dan ook aangewezen om alle beleidsrelevante gegevens van de vraag- en de aanbodzijde op hun wenselijkheid en haalbaarheid te toetsen en duidelijk in kaart te brengen om aldus tot een globale visie te komen. De idee van een gevarieerde cohabitatie in een groter samenwerkingsgeheel zal hierbij een leidraad vormen.

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of a large loop followed by a long horizontal stroke that tapers to a point.

Eddy Baldewijns

Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken.

BIJLAGEN

BIJLAGE I

TIJDENS HET PARLEMENTAIRE JAAR 1997-1998 DOOR HET
PARLEMENT AANGENOMEN RESOLUTIES EN MOTIES

I. **RESOLUTIES**1° **Resolutie van 18 december 1998 betreffende de studietoelagen**

Ingevolge deze resolutie werden volgende maatregelen genomen:

1. De automatische indexering van de studietoelagen hoger onderwijs (BVR 14 juli 1998) ;
2. Het optrekken van de minimumgrenzen hoger onderwijs met 10 % (BVR 14 juli 1998)
3. Voorstel BVR tot wijziging van art. 7 van het BVR van 13 juli 1983 betreffende de vermoedelijke inkomens is ingediend;
4. Aanpassing van de regelgeving ten voordeel van de studenten sociale promotie die later hoger onderwijs wensen te volgen: voorzien om te worden opgenomen in Onderwijsdecreet XI.

2° **Resolutie van 28 januari 1998 betreffende de meldingsplicht van de fiscale overheidsdiensten bij de procedure studietoelagen voor leerlingen secundair onderwijs**

De Administratie Financiën acht de resolutie organisatorisch en financieel niet mogelijk.

Ze onderzoekt wel de mogelijkheid om op het infoblaadje, dat samen met de aangifte wordt gestuurd, te wijzen op het belang van het aanslagbiljet in de procedure van de aanvraag om een studietoelage.

3° **Resolutie van 28 januari 1998 betreffende de wisselwerking tussen onderwijs en werkgelegenheid**

Een aantal van de initiatieven m.b.t. de in de resolutie opgelegde klemtonen inzake onderwijs hebben reeds tot decretale bekrachtiging geleid.

Zo heeft het decreet van 14 juli 1998 belangrijke nieuwe klemtonen voor onderwijs decretaal verankerd inzake een betere leerlingensoriëntering, de reductie van mekaar overlappende studierichtingen en de modulaire uitbouw van het beroeps- en technisch secundair onderwijs.

Via een aantal convenanten met de industrie (o.m. Maritieme Opleidingen, Bouw,...) worden de leerlingen beter voorbereid op hun intrede op de beroepsmarkt. Daarnaast zorgt ook de implementatie van een alternerende opleiding in het BuSO voor een verbeterde aansluiting met de arbeidsmarkt.

Een aantal initiatieven zoals de eindtermen en ontwikkelingsdoelen voor de tweede graad van het secundair onderwijs, de leerlingenbegeleiding en initiatieven op het vlak van wisselwerking bedrijfsleven/onderwijs zitten nog in een beslissingsfase.

Tenslotte wordt binnen het departement onderwijs volop gewerkt aan de ontwikkeling van een modulaire structuur voor het technisch en beroepssecundair onderwijs en is de doorstromingsdynamiek van leerkrachten in onderzoek.

4° **Resolutie van 1 april 1998 betreffende het optimaal inschakelen van de MST-PMS-centra bij de drugspreventie**

Het beleid inzake drugspreventie wordt opgezet vanuit de sector medisch schooltoezicht, waarvoor de minister bevoegd voor het Gezondheidsbeleid verantwoordelijk is.

Over de stand van zaken betreffende het beoogde registratie-onderzoek is weinig bekend op het departement onderwijs.

Ten gevolge van het decreet op de CLB zal dit in de toekomst kunnen veranderen, omdat de acties van MST en PMS-centra beter op elkaar afgestemd en gecoördineerd zullen kunnen worden.

Het ontwerp van decreet op de CLB voorziet expliciet in een preventieve taak van de centra.

5° **Resolutie van 8 juli 1998 betreffende toepassing en evaluatie van de regelgeving inzake de universiteiten van de Vlaamse Gemeenschap**

In overleg met het College van regeringscommissarissen zal een inventaris worden gemaakt van de hangende kwesties die nader onderzoek vergen. Daar waar het aan de orde is zullen de uiteenlopende legistieke interpretaties worden gegeven en zal er per punt een voorstel van oplossing worden gesuggereerd. Hierover zal vervolgens nader overleg gevoerd worden met het Rekenhof. Een verslag hiervan zal aan het Vlaamse Parlement bezorgd worden.

In overleg met de universiteiten zal er een werkgroep worden ingesteld die onder leiding van de afdeling Universiteiten een evaluatie moet maken van de decretale voorschriften die van toepassing zijn op de universiteiten. Deze werkgroep moet ook met voorstellen komen van nieuwe voorschriften indien de evaluatie daartoe noopt.

II. **MET REDENEN OMKLEDE MOTIES**

1° **Met redenen omklede motie van 27 mei 1998 over de ministeriële omzendbrief van 25 maart 1998 betreffende de dringende maatregelen voor het schooljaar 1998-1999 in het kader van de hervorming van het secundair onderwijs**

De administratie secundair onderwijs heeft vóór de grote vakantie een bijkomend aantal maatregelen toegelicht aan de secundaire scholen.

Deze maatregelen werden opgesteld onder de vorm van een "mededeling aan de inrichtende machten en de directies van de door de Vlaamse Gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde scholen voor voltijds secundair onderwijs".

Er werd in elke "mededeling" steeds vermeld dat "de maatregelen worden meegedeeld onder voorbehoud van de goedkeuring door het Vlaamse Parlement van het ontwerp van decreet houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van ...".

2° Met redenen omklede motie van 27 mei 1998 over de overeenkomsten afgesloten door de zes Vlaams-Brabantse faciliteitengemeenten met Franstalige initiatieven inzake PMS en medisch schooltoezicht

De Vlaamse regering streeft naar een kwaliteitsvolle begeleiding van alle leerlingen. De PMS-begeleiding van de scholen in de faciliteitengemeenten is geregeld in een protocolakkoord van juni 1970 en een protocolakkoord van mei 1973.

Artikel 5 van de wet van 21 juli 1971 (betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden voor de Nederlandstalige cultuurgemeenschappen en voor de Franse cultuurgemeenschap) bepaalt:

"Onverminderd de territoriale bevoegdheid van elke cultuurraad blijven gehandhaafd de praktische uitvoeringsmaatregelen inzake onderwijs die de ministers van Nationale Opvoeding tot 31 december 1970 in onderlinge overeenstemming hebben genomen ten behoeve van de inwoners van de zes randgemeenten en van de taalgrensgemeenten (...). Die maatregelen en toestanden kunnen niet worden gewijzigd dan met toestemming van de twee cultuurraden".

Vandaar de noodzaak om hierover een onderhandeling aan te gaan met de Franse Gemeenschap.

De onderhandelingen over de herziening van de protocolakkoorden zijn lopende.

3° Met redenen omklede motie van 10 juni 1998 over de realisatie van een transnationale Limburgse universiteit

De Vlaamse minister van onderwijs zal contact opnemen met zijn Nederlandse collega om de maatregelen te bespreken die zouden kunnen genomen worden om het proces van de vorming van een transnationale Limburgse universiteit te ondersteunen. Op ambtelijk niveau zullen met de Nederlandse onderwijsambtenaren verkennende technische besprekingen worden gevoerd rond de in het rapport van de commissie aangeduide kwesties, zoals instroom, de bekostiging en de bi-diplomerings.

BIJLAGE II

Vlaamse Onderwijsraad
Leuvenseplein 4
1000 Brussel

Algemene raad
6 oktober 1998
AR/RHE/ADV/003

Advies over de beleidsbrief Onderwijs. Beleidsprioriteiten 1998-1999

1. Situering

De heer L. Van Den Bossche, Vlaams minister van onderwijs en ambtenarenzaken, vroeg de Onderwijsraad om dringend advies over de beleidsbrief 1998-1999. De Onderwijsraad vindt het belangrijk dat naar aanleiding van de begrotingsbesprekingen ook een debat kan worden gevoerd over de krachtlijnen van het onderwijsbeleid.

De Onderwijsraad beoordeelt het voorliggende voorstel in de eerste plaats vanuit de vraag welke pijnpunten er in het Vlaamse onderwijs dringend om een oplossing vragen. Zowel de prioriteiten die de overheid aangeeft als eigen suggesties van de Vlor worden in dit licht beoordeeld. De beleidsverklaring "school maken in Vlaanderen" en de beleidsbrief voor het schooljaar 1997-1998 dienden hierbij als referentiekader.

Het advies werd eenparig aangenomen tijdens de algemene raad van 6 oktober 1998, in aanwezigheid van 22 leden. Drie leden onthielden zich.

De Onderwijsraad is er zich van bewust dat andere thema's en problemen die eveneens aan de orde moeten komen slechts op middellange termijn kunnen worden opgelost. Dergelijke thema's worden nu niet aangegeven gezien de politieke kalender. De Onderwijsraad zal verwachtingen t.a.v. een toekomstig onderwijsbeleid formuleren naar aanleiding van het aantreden van een nieuwe regering.

Over diverse beleidslijnen die in de beleidsbrief aan de orde worden gesteld, heeft de Onderwijsraad in het afgelopen jaar adviezen uitgebracht. In het kader van dit advies over de beleidsbrief wordt enkel verwezen naar deze adviezen zonder het advies te herhalen. De Onderwijsraad vermeldt ook slechts die prioriteiten van de overheid waar de onderwijsgeledingen bedenkingen of suggesties bij hebben.

2. Bijkomende prioritaire aandachtspunten voor dit schooljaar, mede in het licht van vroegere beleidsverklaringen

2.1 Onderwijsvernieuwingen en de implementatie ervan

De Onderwijsraad stelt vast dat er heel wat vernieuwingsprojecten tijdens de voorbije jaren werden op de sporen gezet. Telkens vroeg de raad ook om voldoende middelen voor de begeleidingsdiensten om deze maatregelen te implementeren. Een goede procesbegeleiding van een vernieuwingsproces is cruciaal voor het succes van de beoogde veranderingen. De Onderwijsraad erkent dat in het decreet op de centra voor leerlin-

genbegeleiding hierin is voorzien (zie ook punt 4, op. 5) hoewel er nog vragen rijzen naar de rol van de stuurgroep die de implementatie moet begeleiden.

In dezelfde context vindt de algemene raad het wenselijk om de rol van de overheid te verduidelijken bij de implementatie van vernieuwingen zoals b.v. over leerlingenparticipatie, het afstandsonderwijs.

De Onderwijsraad herinnert ook aan zijn diverse nadrukkelijke vragen om advies te kunnen uitbrengen over belangrijke uitvoeringsbesluiten bij diverse nieuwe decreten zoals het decreet op het basisonderwijs, het decreet houdende diverse maatregelen inzake het secundair onderwijs, het decreet op het onderwijs voor sociale promotie en het decreet op de centra voor leerlingenbegeleiding.

2.2 De toetsing van beleidsvoorstellen aan de onderwijsgeledingen

De Algemene raad vindt het ook absoluut noodzakelijk om in de komende maanden een debat te voeren over de rol en het wederzijdse samenspel van de diverse organen die betrokken worden bij de toetsing van het beleid aan de mening van de onderwijsgeledingen en de bredere maatschappelijke context. Dit is noodzakelijk in het licht van de oprichting van het Vlaams Onderhandelingscomité. Tegelijk met deze nieuwe overlegstructuren moet ook het decreet op de Onderwijsraad worden aangepast.

2.3 Beleidsevaluatie

De Onderwijsraad leest in de beleidsbrief dat de overheid voor diverse beleidsdomeinen een grondige beleidsevaluatie plant of reeds uitvoert. Dit geldt o.m. voor het onderwijsbeleid t.a.v. anderstalige nieuwkomers, voor het non-discriminatiebeleid, voor het experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan, voor de toelatingsproef voor geneeskunde en tandheelkunde, voor het decreet op het basisonderwijs, voor de doelmatigheid van het beleid in de basiseducatie. De Onderwijsraad heeft steeds aangedrongen op evaluatie-onderzoek waarin getoetst wordt in welke mate onderwijsvernieuwingen de beoogde doelen bereiken. De Onderwijsraad vindt deze klemtoon in de beleidsbrief zeker positief. De vraag rijst of dezelfde oefening niet moet gebeuren voor de decreten op de universiteiten en hogescholen die eerder in voege waren dan dat op het basisonderwijs.

Tegelijk is de Onderwijsraad van oordeel dat beleidsevaluatie slechts aan de verwachtingen kan voldoen indien de evaluatie gelijktijdig wordt in gang gezet als de vernieuwing zelf. Op die manier kunnen de onderzoekers het proces en de bijsturingen ervan op de voet volgen. Ten tweede blijkt het noodzakelijk dat ook op voorhand ijkingspunten worden bepaald waarop zal worden geëvalueerd. Ten derde lijkt het aangewezen om externe onderzoekers te betrekken bij beleidsevaluaties.

De Onderwijsraad pleit ervoor dat de resultaten van beleidsevaluatie een openbaar karakter zouden hebben zodat de verschillende onderwijsparticipanten er kennis kunnen van nemen en er conclusies uit te trekken.

2.4 Wet op het welzijn

Vorig jaar al wees de Onderwijsraad erop dat uitvoering en de toepassing van de wet inzake het welzijn op het werk in scholen grote problemen oproept. De algemene raad inventariseerde in mei 1998 de voornaamste knelpunten die zich stellen. Sommige daarvan vergen overleg met de federale overheid; andere veronderstellen overleg tussen het departement onderwijs en de onderwijsverstrekkers.

De Onderwijsraad vraagt dat de overheid probeert om dit overleg zeker in het komende schooljaar op te starten.

2.5 Onderwijs in eigen taal en cultuur

De Onderwijsraad is van mening dat de overheid stappen moet zetten om de dringendste randvoorwaarden te verduidelijken waaronder de onderwijsverstrekkers onderwijs in eigen taal en cultuur kunnen aanbieden.

3. Niveau-overstijgende aandachtspunten

3.1 Kwaliteitsbewaking

3.1.1 Eindtermen

De Onderwijsraad vindt het, net als de overheid, belangrijk dat de eindtermen voor de eerste, tweede en derde graad zo naadloos mogelijk op mekaar aansluiten. Toch is eerder al gepleit om de implementatie van de eindtermen voor de tweede graad uit te stellen tot 1 september 2000 (de eindtermen van de eerste graad zijn van toepassing sinds 1 september 1997). Op die manier kunnen de nieuwe leerplannen tegelijk inspelen op de nieuwe indeling van het secundair onderwijs en op de eindtermen. Een aanpassing van leerplannen en handboeken in twee keer is niet wenselijk. Een gelijktijdige invoering van beide innovaties met de didactische materialen die hiervoor nodig zijn, is zowel vanuit onderwijskundig als sociaal oogpunt noodzakelijk. De minister verklaarde zich eerder bereid tegemoet te komen aan deze wens vanuit het onderwijsveld. In deze context wekt het verwondering dat hier opnieuw voor een naadloze aansluiting tussen de eerste en tweede graad wordt gepleit.

Verder wil de raad opmerken dat de eindtermen voor de derde graad slechts van toepassing zouden zijn vanaf 1 september 2002. Mede om die reden vraagt de raad uitdrukkelijk voldoende tijd te krijgen om het ontwerp eindtermen 3^e graad (aangekondigd voor januari 1999) te kunnen bespreken.

3.1.2 Inspectie

De Onderwijsraad verwijst voor een standpunt over de nieuwe organisatie van de inspectie naar het advies over het onderwijsdecreet, IX en naar het advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van de decreten inspectie en begeleiding¹.

De Onderwijsraad neemt akte van de mededeling om de toegankelijkheid van de doorlichtingsverslagen te verhogen o.m. voor de ouders en andere actoren in de lokale on-

¹ ALGEMENE RAAD, *Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, IX*, januari 1998; ID. *Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van de decreten inspectie en begeleidingsdiensten*, 22 september 1998.

derwijsgemeenschap. De Onderwijsraad erkent dat de ruimere gemeenschap een belang heeft bij het kennen van de resultaten van de doorlichtingen. Er is trouwens ook een expliciete band met de openbaarheid van bestuur waar het stukken betreft die bijgedragen hebben tot de voorbereiding van een beleidsbeslissing (over erkenning, financiering en subsidiëring). Anderzijds dient bij de realisatie van deze vorm van bekendmaking voldoende aandacht zijn voor respect voor de privacy en vaststellingen die voortvloeien uit het functioneren van individuen. Ten tweede waarschuwt de Onderwijsraad voor het publiek maken van gegevens over scholen, waardoor vergelijkingen of “rankings” zouden worden gemaakt. De “kwaliteit” van het onderwijs is het resultaat van zoveel factoren (o.m. de instroom) dat er onterechte conclusies zouden kunnen worden gemaakt op basis van bevindingen die hoedanook situatiegebonden zijn.

3.2 ARGO-decreet

De Onderwijsraad heeft kennis genomen van het politiek akkoord en de vernieuwing van het bijzonder decreet op ARGO. Op de algemene raad van 22 september 1998 bracht de algemene raad advies uit over de wijzigingen aan de rechtspositieregelingen die voortvloeien uit dit politiek akkoord.

3.3 Lerarenopleiding en nascholing

De Onderwijsraad verwijst naar het advies van de algemene raad en van de raad voor het hoger onderwijs over het beroepsprofiel en de basiscompetenties voor leraren. De raad stelde al in het najaar van 1997 vast dat de goedkeuring ervan dringend was aangezien de beroepsprofielen en basiscompetenties de basis vormen voor de hogescholen om curricula op te stellen. Het ontwerpdecreet op de lerarenopleiding en de nascholing stipuleerde dat de bepalingen over beroepsprofielen en basiscompetenties in werking zouden treden op 1 september 1996. De bepaling dat de hogescholen hun curriculum moeten afstemmen op beroepsprofielen en basiscompetenties trad in werking op 1 september 1997. In dit licht pleit de Onderwijsraad er met nadruk voor dat de besluiten en het bekrachtigingsdecreet zo snel als mogelijk worden goedgekeurd.

De Onderwijsraad herinnert ook aan de vraag om meer lerarenprofielen te ontwikkelen dan strikt decretaal noodzakelijk. Hierbij wordt gedacht aan het profiel van de leraar buitengewoon onderwijs, de docenten in het hoger onderwijs, in de basiseducatie, in het deeltijds kunstonderwijs en in het onderwijs voor sociale promotie. Het betreft hier telkens meer gespecialiseerde lerarenprofielen waarin verder kan worden gebouwd op de competenties verworven tijdens de initiële opleidingen maar die toch een eigen expertise veronderstellen. Deze expertise kan verworven worden in voortgezette of gespecialiseerde opleidingen. Deze vraag is conform met adviezen over de lerarenopleiding, over het beroepsprofiel en de basiscompetenties voor leraren, over het onderwijs voor sociale promotie en het hoger onderwijs voor sociale promotie. Het decreet lerarenopleiding werd trouwens aangekondigd als een “aanbouwdecreet” waarin deze meer specifieke opleidingen later konden worden ondergebracht.

De algemene raad blijft het belang onderschrijven dat de onderwijsgeledingen betrokken worden bij het bepalen van thema's voor de nascholing op initiatief van de over-

² ALGEMENE RAAD, *Advies over het voorontwerp van decreet houdende begeleidende maatregelen met betrekking tot een autonoom personeelsbeleid in het onderwijs*, 22 september 1998.

heid. Daarom betreurt de algemene raad de beslissing om de adviesbevoegdheid van de Vlor over dit thema te ontnemen.

3.4 Centra voor leerlingenbegeleiding

De algemene raad verwijst naar zijn recente advies over deze aangelegenheid³. De raad vraagt om de rol en de plaats van de stuurgroep die de implementatie van het decreet voorbereidt en opvolgt, te verduidelijken. De raad stelt dat de commissie van de Vlor betrokken dient te worden bij de implementatie van het decreet.

3.5 Participatiecultuur

De Onderwijsraad vindt het een belangrijke uitdaging om de kwaliteit van de participatie van leerlingen en ouders in het onderwijs te verbeteren. De overheid stelt voor om informatiepunten uit te bouwen binnen het departement. De Onderwijsraad herinnert aan het decreet op de ondersteuning van de ouderverenigingen voor wie de overheid gelden ter beschikking stelt precies om aan vorming te doen van ouders. De Onderwijsraad pleit ervoor om het eigen werkveld van deze verenigingen te respecteren.

Voorts dringt de raad aan om de uitvoering van het decreet te evalueren o.m. inzake de ter beschikking gestelde middelen en dit met betrokkenheid van de ouderverenigingen.

De Vlaamse Onderwijsraad vraagt ook om de modaliteiten te verduidelijken voor de werking van het steunpunt dat projecten voor leerlingenparticipatie voor en met scholen zal ondersteunen. Wat betekent de sturing vanuit het departement onderwijs in deze context?

In dit verband verwijst de Vlor ook naar de bijkomende prioriteit over de structuren voor beleidstoetsing (zie punt 2.2.).

3.6 Leerplichtcontrole

De Onderwijsraad wijst andermaal op het verschil tussen de tolerante houding t.a.v. scholen die deelnemen aan het experiment en de sterk sanctionerende aanpak in de andere scholen. De raad verzet zich niet tegen het experiment maar wil een meer gelijke behandeling van alle scholen. De raad stelt ook vast dat de regelgeving de ontwikkelingen niet volgt zodat er een juridische schemerzone is ontstaan. De aangepaste regelgeving moet uiterlijk op 1 september 1999 in alle scholen gelden. Een uitbreiding van het aantal scholen die kunnen participeren in het experiment is zeker wenselijk mits ze voldoen aan bepaalde kwalitatieve eisen.

3.7 Kansengelijkheid

De Onderwijsraad herinnert in deze context aan het advies van 19 februari 1998 over de integratie van het beleid inzake onderwijsvoorrang en zorgverbreding en aan het advies van 2 juni 1998 over een aangepast leertraject in de lerarenopleiding voor allochtone jongeren.

³ ALGEMENE RAAD, *Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding*, 18 juni 1998.

De raad stelt tevens dat de toekenning van extra-middelen aan de PMS-centra eveneens voor twee jaar zouden worden toegekend, zoals aan de scholen. Dit is destemee aan- gewezen gezien de overgang van de PMS-centra naar centra voor leerlingenbegeleiding ook pas ingaat op 1 september 2000.

Voor wat het inclusief onderwijs aangaat, herinnert de algemene raad eraan dat inclu- sief onderwijs in eerste instantie betrekking heeft op het gewoon onderwijs en niet en- kel op het buitengewoon onderwijs. Het inclusief onderwijs staat niet naast de samen- werkingsverbanden tussen het gewoon en buitengewoon onderwijs. De samenwer- kingsverbanden moeten gesitueerd worden in het perspectief van inclusief onderwijs.

3.8 Aansluiting secundair en hoger onderwijs

De Onderwijsraad stelt vast dat de voorstellen in dit luik voor een deel gelijk lopen met de besprekingen in het kader van een advies over de overgang tussen het secundair en het hoger onderwijs dat door de algemene raad binnenkort zal worden besproken.

De raad herinnert ook aan de vraag om de evaluatie van de toelatingsproeven ook de sociale effecten op de instroom in kaart te brengen.

3.9 Aansluiting onderwijs – arbeidsmarkt

3.9.1 Experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan

De Onderwijsraad is van oordeel dat de verlenging van het experimenteel secundair onderwijs met beperkt leerplan tijdens het schooljaar 1998-1999 beantwoordt aan de wensen van alle betrokkenen. De raad dringt erop aan dat een organieke regeling ten spoedigste kan worden ingevoerd.

3.9.2 Modularisering

In navolging van het OSP wordt op diverse onderwijsniveaus gezocht naar goede mo- dulariseringsformules. Daarbij zal men best gebruik maken van de expertise opge- bouwd in het OSP. De Onderwijsraad vindt dit een goede ontwikkeling die jongeren een grotere kans biedt het onderwijs te verlaten met een studiebewijs. De Onderwijs- raad is er wel voorstander van dat het concept samenhangend zou zijn over de ver- schillende onderwijsniveaus en –sectoren heen. Onderlinge samenhang betekent niet dat het modulair stelsel identiek moet zijn waar de specificiteit van het onderwijsni- veau een eigen invulling vereist. Een gemodulariseerd onderwijs moet doorzichtig blijven voor de jongeren, hun ouders en hun toekomstige werkgevers. Het bewaken van de onderlinge samenhang is een belangrijke opdracht voor de overheid tijdens de komende jaren.

De Onderwijsraad leest in de beleidsbrief dat de implementatie van het modularise- ringsconcept in een aantal pilootscholen pas zal starten op voorwaarde dat er een con- sensus gevonden wordt over de belangrijkste randvoorwaarden zoals de inzet en bij- scholing van personeel, omkadering, de relatie tussen de modules e.d. Voor het wel- slagen van het project moet onzekerheid over de onderwijsorganisatie en over de sta- tutaire context vermeden worden van bij de aanvang.

De Onderwijsraad erkent dat er grote verwachtingen leven t.a.v. het modulair onderwijs. Een van de voordelen is dat modulair onderwijs flexibeler is en beter tegemoet komt aan de noden van jongeren en van volwassen cursisten. In afwachting van de veralgemening ervan blijft het lineair onderwijs zijn betekenis behouden.

3.10 Nieuwe onderwijsmedia

De Onderwijsraad herinnert aan de vraag naar aanleiding van de vorige beleidsbrieven om een globaal concept te ontwikkelen op de introductie van nieuwe media in het onderwijs. De raad verwijst naar het advies van de afdeling ASO inzake het gebruik van informatie- en communicatietechnologieën en naar het cahier over hetzelfde onderwerp⁴. Het forum basisonderwijs zal voor leraren en directies in het basisonderwijs mede een sensibiliserende rol spelen.

3.11 Levenslang leren

De Onderwijsraad vindt het een belangrijke verworvenheid dat het leren leren en actieve onderwijsvormen ruimer omschreven worden dan het leren omgaan met nieuwe media. Het gaat om een onderwijskundige klemtoon die in de komende jaren sterker in de verf zal moeten worden geplaatst. De beoordeling van eindtermen voor de tweede graad vanuit dit perspectief vormt hiervoor een aanzet.

3.12 Schoolinfrastructuur

In de adviezen over de beleidsbrieven 1996-1997 en 1997-1998 vroeg de algemene raad om dringend een investeringsprogramma op te richten voor alle onderwijsniveaus en –sectoren. In de voorliggende beleidsbrief wordt enkel verwezen naar het TIVOLI-akkoord en het basisonderwijs. De Onderwijsraad blijft aandringen op investeringen in scholeninfrastructuur voor alle onderwijsniveaus.

3.13 Studietoelagen

De raad waardeert de inspanningen die werden geleverd voor de studietoelagen in het hoger onderwijs.

De onderwijsraad wijst er op dat de studietoelagen in het secundair onderwijs voor betrokkenen hun volle betekenis behouden en vraagt de problematiek die zich daar stelt ook aan te pakken.

4. Niveauspecifieke aandachtspunten

4.1 Basisonderwijs

De raad voor het basisonderwijs herinnert nogmaals aan zijn vraag om advies te kunnen uitbrengen over uitvoeringsbesluiten bij het decreet op het basisonderwijs, in het bijzonder omdat de hier opgesomde uitvoeringsbesluiten voor het buitengewoon onderwijs vroeger al tot de adviesbevoegdheden van de Vlor behoorden.

⁴ ASO, *Advies betreffende de informatie- en communicatietechnologie (ICT) in de algemene vakken van het ASO, 19 juni 1998 (Studie 93)*.

De raad voor het basisonderwijs wil ook betrokken worden bij de evaluatie van het decreet op het basisonderwijs. Een minimale voorwaarde is dat deze rapporten een openbaar karakter zouden hebben.

Ook in de teksten onder deze hoofding stelt de Onderwijsraad vast dat inclusief onderwijs ten onrechte gezien wordt als een modaliteit van het buitengewoon onderwijs.

4.2 Secundair onderwijs

Inzake de vernieuwing van het secundair onderwijs verwijst de Onderwijsraad naar het advies van de raad voor het secundair onderwijs van 31 maart 1998 over de aanpassing van de wetgeving op het secundair onderwijs.

De raad stelt met voldoening vast dat aandacht wordt besteed aan leerlingenbegeleiding. De mogelijkheid om specialisten aan te trekken wordt in het vooruitzicht gesteld. De raad is wel van oordeel dat hiervoor niet enkel maatschappelijk werkers in aanmerking komen.

Het valt de Onderwijsraad wel op dat de beleidsbrief aankondigt dat de wetgeving op het buitengewoon secundair onderwijs zal worden aangepast en dat dus op dit terrein wellicht een decretaal initiatief wordt genomen. Dit is voor de Onderwijsraad een nieuw element. Over de wenselijkheid hiervan is er nog geen standpunt geformuleerd.

Inzake het afsluiten en uitvoeren van convenants wijst de Onderwijsraad erop dat het noodzakelijk is om de uitvoering ervan op de voet te volgen. Een betere procesbegeleiding is hier aangewezen.

4.3 Hoger onderwijs

De raad stelt vast dat er voor het hoger onderwijs van één cyclus voorlopig een afwijkend stelsel voor kwaliteitsbewaking vooropgesteld wordt. De raad heeft in zijn recent advies over het ontwerp-decreet inspectie-begeleiding nogmaals de noodzaak bepleit van een eenvormig stelsel van kwaliteitszorg- en bewaking voor het ganse hoger onderwijs met inbegrip van opleidingen van één cyclus⁵. De raad voor het hoger onderwijs zal deze aangelegenheid opnemen als een besprekingsthema voor het komende academiejaar.

De profilering van de cycli in het universitair onderwijs is zo verstrekkend dat ook dit een grondig debat vergt in de raad voor het hoger onderwijs. Dit kan trouwens een invloed hebben op de profilering van de cycli in het hoger onderwijs van academisch niveau.

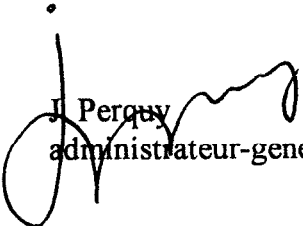
De Onderwijsraad pleit ervoor dat alle geledingen betrokken worden bij de bespreking van de rapporten van de bijzondere commissarissen over het hoger onderwijs.

⁵ ALGEMENE RAAD, *Advies over het voorontwerp van decreet tot wijziging van de decreten inspectie en begeleidingsdiensten*, 22 september 1998.

4.4 Volwassenenonderwijs

De Onderwijsraad verwijst hier naar het advies over het onderwijs voor sociale promotie dat op 7 september 1998 werd uitgebracht. Cruciaal is zeker dat een meer globale hervorming van het hele volwassenenonderwijs niet van de politieke agenda verdwijnt.

T.a.v. de basiseducatie vraagt de raad dat ook het resultaat van de doelmatigheidsanalyse een openbaar karakter draagt. De raad vindt het ook belangrijk dat een verschuiving in de doelgroep voor de basiseducatie vermeden wordt. Hoewel een gedifferentieerd aanbod afgestemd op het reële niveau van geletterdheid in Vlaanderen aangewezen is, moeten de laagstgeschoolden blijvend op ondersteuning vanuit de basiseducatie kunnen rekenen.

J. Perquy
administrateur-generaal

L. Van Beneden
voorzitter